

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/115
Toplantı Tarihi/Sayısı : 3.9.2024/50
Karar Numarası : 2024/858
Başvuran : E. U.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1-Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
2-İçişleri Bakanlığı
3-Sağlık Bakanlığı
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, monoküler görme bozukluğu bulunan başvuranın mesleki yeterlilik belgesinin iptal edilmesinin ve ticari araç kullanmasının yasaklanmasının sağlık temelinde ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Monoküler görme bozukluğunun bulunduğunu ve 2017 yılından beri taksicilik yaptığını,

b. Taksicilik mesleğini sürdürmesi için gerekli olan SRC-2 (Yurtiçi Yolcu Taşımacılığı) ve psikoteknik değerlendirme belgelerine sahip olduğunu ancak trafik denetlemesi sırasında ticari taksi kullanması nedeniyle hakkında cezai işlem uygulandığını,

c. SRC-2 belgesinin akıbetini öğrenmek adına Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına başvurması üzerine monoküler kişilerin ticari araç kullanmasının yasak olması sebebiyle söz konusu mesleki yeterlilik belgesinin iptal edildiğini öğrendiğini,

ç. Mesleki yeterlilik belgesinin iptaline dayanak olan mevzuatın bilimsel değerlendirmeler esas alınarak hazırlanmadığını,

d. İlgili maddede monoküler kişilerin sürücü belgesi alınmasına dair herhangi bir kısıtlama olmamasına rağmen yalnızca ambulans, resmî veya ticari araç kullanımına izin verilmemesinin sağlık temelinde ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiğini iddia etmiştir.

3. Muhatap Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın SRC-2 belgesinin Karayolları Trafik Kanunu'nun 41'inci maddesi gereğince yürürlüğe konulan Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'te yer alan monoküler kişiler için getirilen ticari taşıt kullanma yasağına ilişkin düzenleme uyarınca 2/3/2023 tarihinde iptal edildiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

b. Başvuran hakkında yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri uyarınca işlem yapıldığı,
c. SRC-2 belgesinin iptaline dayanak olan Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in 5'inci maddesinin on beşinci fıkrasının (ç) bendinin (2) numaralı alt bendinde yer alan "*Ambulans, resmi veya ticari araç kullanamaz.*" hükmünün iptali için başvuran tarafından açılan dava sürecinin devam ettiği ifade edilmiştir.

4. Muhatap İçişleri Bakanlığında alınan yazılı görüşte özetle:

a. Sürücü Adayları ve Sürücü Adaylarında Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik kapsamında denetimler gerçekleştirildiği,

b. Başvurunun Sağlık Bakanlığı tarafından cevaplandırılmasının uygun olacağının değerlendirildiği ifade edilmiştir.

5. Sağlık Bakanlığında alınan yazılı görüşte özetle:

a. Sürücü Adayları ve Sürücü Adaylarında Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik kapsamında monoküler kişilerin ticari araç kullanmasının mümkün olmadığı,

b. Bilimsel çalışmalara göre monokülerite (tek gözlülük) durumunda görme alanının daralması ve derinlik algısının kaybolmasından dolayı monoküler kişilerin algısal yeteneklerinde azalma meydana geldiği,

c. Gerçek yaşamı taklit eden bazı simülasyon çalışmalarının çarpma ve yoldan çıkma gibi olasılıkların monoküler kişilerde sağlıklı kişilere göre daha fazla olduğunu gösterdiğini,

ç. Bu bilgiler ışığında söz konusu Yönetmelik'in hazırlık sürecinde Avrupa Birliği Müktesebatı'nın incelendiği ve bilimsel bir komisyon oluşturularak mevzuatın ülkemiz şartlarına uygun hâle getirildiği,

d. Kişinin kendi aracını kullanması ile yük ve yolcu taşınmasının aynı kavram içerisinde değerlendirilemeyeceği,

e. Başvuranın bahsi geçen mevzuat kapsamında ticari araç kullanma hakkının bulunmadığı ve mevzuatla yasaklanan bir alanda mesleki faaliyet icra ettiği ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir ... Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz ... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Amaç ve kapsam*" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

8. 6701 sayılı Kanun'un "*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet,

doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür..."

9. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"(1) Kurumun görevleri şunlardır: .... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ..."

10. Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir ... (4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz ... (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

11. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun konusu" başlıklı 31'inci maddesi şöyledir:

"Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesi şöyledir:

"Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

13. Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı ... yönlerinden incelenir."

14. Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

15. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

16. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

17. Somut olayda başvuran, 2017 yılından itibaren taksicilik mesleğini yaptığını ve mesleğini yapması için gerekli olan SRC-2 ve gerekli psikoteknik değerlendirme belgelerinin mevcut olduğunu, monoküler görme bozukluğu bulunduğu için trafik denetlemesi sırasında hakkında cezai işlem uygulandığını ve bunun akabinde SRC-2 belgesinin iptal edilerek çalışma hakkının elinden alındığını, Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik kapsamında monoküler kişilerin sürücü belgesi almalarının önünde bir engel olmamasına rağmen bu kişilerin yalnızca ambulans, resmî veya ticari araç kullanmasına izin verilmemesinin sağlık temelinde ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiğini iddia etmiştir.

18. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 41'inci maddesinin ikinci fıkrası "*Sürücüler ile sürücü adaylarının hangi şartlarda ve hangi sınıf sürücü belgesi alabilecekleri ile bunların araç kullanma şartları, kullanılacak araçların niteliklerine ve sağlık şartlarına dair usul ve esaslar İçişleri ve Sağlık bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.*" hükmünü haizdir. Söz konusu hükme dayanılarak hazırlanan ve 26/9/2006 tarihli ve 26301 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in 15'inci fıkrasının (ç) bendi ise "*Monoküler kişiler; ... 2) Ambulans, resmi veya ticari araç kullanamaz.*" hükmünü içermektedir.

19. Dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgeler incelendiğinde, başvuranın şikâyetine konu belge iptal işleminin ve bahsi geçen Yönetmelik hükmünün iptali istemiyle dava açmış olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, Danıştay 8'inci Daire Başkanlığınca yürütülmekte olduğu anlaşıl原因 2023/... esas numaralı yargılamaya ilişkin bilgi ve belgelerin Kurumumuza gönderilmesi istenmiştir. Söz konusu yargılamaya ilişkin evraklar Danıştay 8'inci Daire Başkanlığı tarafından Kurumumuza gönderilmiş olup bahse konu belgeler, dosya kapsamına dahil edilmiştir.

20. Danıştay 8'inci Daire Başkanlığı tarafından Kurumumuza gönderilen bilgi ve belgeler incelendiğinde, başvuranın ayrımcılık yasağı ve eşitlik ilkesi hususlarını da içeren şikâyetine konu iddialarını münhasıran yargılama yetkisini haiz mahkemeler önünde ileri sürdüğü anlaşılmıştır. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde; yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasıyla ilgili hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hüküm altına alınmıştır.

21. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde ise yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ise yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan uyuşmazlıkların inceleme konusu olamayacağı düzenlenmiştir. Bu kapsamda, başvuran tarafından ileri sürülen ayrımcılık iddiasının yargı organlarında görülmekte olan bir uyuşmazlığa ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

22. Sonuç itibarıyla, dosya mevcudunda yer alan bilgi ve belgeler, yukarıda yer alan mevzuat hükümleri

ile birlikte ele alındığında; ayrımcılık iddiasının münhasıran yargılama yapma görevini haiz mahkemeler önünde ileri sürüldüğü; bu doğrultuda, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci ve 48'inci maddeleri gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/9/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye